

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen, 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar samt civiltjänstlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att värnpliktslagen, lagen om frivilligt försvar och civiltjänstlagen ändras. Propositionen hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket det görs möjligt för militärpersoner i avsked och reservister att inom Försvarsmakten tjänstgöra i uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden till utgången av det år då de fyller 65 år.

Det föreslås att värnplikten ska fortsätta till utgången av det år då den värnpliktige fyller 65 år i stället för nuvarande 60 år. Enligt förslaget hör de värnpliktiga oberoende av sin militära grad till reserven till utgången av det år under vilket de fyller 65 år. Officerare med överstes eller kommodors eller en högre militärgrad än dessa föreslås vara värnpliktiga utan övre åldersgräns och ska även i fortsättningen höra till reserven så länge de är tjänstedugliga. Enligt förslaget ska det vara möjligt att delta i frivillig försvarsverksamhet utan lagstadgad övre åldersgräns. I civiltjänstlagen föreslås motsvarande ändringar som i värnpliktslagen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Skyldigheten att försvara landet	3
2.2 Fullgörandet av värnplikt som militärtjänst.....	3
2.2.1 Värnpliktens innehåll och den övre åldersgränsen för tillhörighet till reserven.....	3
2.2.2 Krigstida placering.....	4
2.3 Den frivilliga försvarsverksamheten och den övre åldersgränsen för deltagande i den	5
2.4 Civiltjänsten och de övre åldersgränserna enligt civiltjänstlagen.....	6
2.5 Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret och värnpliktsregistret.....	7
2.6 Bedömning av nuläget	8
3 Målsättning	9
4 Förslagen och deras konsekvenser	10
4.1 De viktigaste förslagen	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	10
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	10
4.2.2 Konsekvenser för människor och samhälle	10
5 Alternativa handlingsvägar.....	12
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	12
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	13
6 Remissvar	14
7 Specialmotivering.....	15
7.1 Värnpliktslagen.....	15
7.2 Lagen om frivilligt försvar.....	16
7.3 Civiltjänstlagen.....	16
8 Ikraftträdande	17
9 Förhållande till andra propositioner	17
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	18
LAGFÖRSLAG.....	21
1. Lag om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen	21
2. Lag om ändring av 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar.....	21
3. Lag om ändring av civiltjänstlagen.....	22
BILAGA.....	24
PARALLELLTEXTER.....	24
1. Lag om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen	24
2. Lag om ändring av 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar.....	25
3. Lag om ändring av civiltjänstlagen.....	26

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

En av rekommendationerna i betänkandet Utvecklande av den allmänna värnplikten och fullgörande av skyldigheten att försvara landet (Statsrådets publikationer 2021:91) av den parlamentariska kommittén om värnplikten var att se över en höjning av den övre åldersgränsen för reserven. I betänkandet konstaterades det att det finns allt fler reservister vars funktionsförmåga fortfarande är utmärkt när de uppnår åldersgränserna för reserven. Genom att höja åldersgränsen kan man hålla kvar funktionsdugliga och kunniga reservister längre i Försvarsmaktens reserv. Våren 2022 föreslog Försvarsmaktens huvudstab med hänvisning till betänkandet för försvarsministeriet att den övre åldersgränsen för reserven ska höjas.

Enligt föresatsen Ett trovärdigt försvar som grund för Finlands säkerhet inom prioriteringen Den nya erans utrikes- och säkerhetspolitik i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, Ett starkt och engagerat Finland, görs det möjligt för militärpersoner i avsked och reservister att tjänstgöra i uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden inom Försvarsmakten till utgången av det år då de fyller 65 år.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid försvarsministeriet i samarbete med Huvudstaben. Arbets- och näringsministeriet och Gränsbevakningsväsendet har kommenterat utkastet till proposition under beredningen. Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 14 maj och den 26 juni 2025. Remissbehandlingen genomfördes via webbtjänsten utlåtande.fi. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på <https://valtioneuvosto.fi/projekt> med identifieringskoden PLM001:00/2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Skyldigheten att försvara landet

Enligt 127 § 1 mom. i Finlands grundlag (731/1999) är varje finsk medborgare skyldig att delta i fosterlandets försvar eller att bistå försvaret på det sätt som bestäms i lag. Bestämmelsen fastställer försvaret som en grundlagsenlig skyldighet för varje finsk medborgare. Den innebär också ett bemyndigande att genom lag bestämma om finska medborgares skyldighet att delta i eller hjälpa till med försvaret (GrUU 18/1995 rd och 9/1996 rd). Skyldigheten enligt grundlagen att försvara landet inbegriper utöver det militära försvaret också andra former av försvar och hjälpfunktioner. Bestämmelsen inbegriper fullgörandet av värnplikt inom Försvarsmakten samt civiltjänstgöring som ersätter beväringstjänst och dessutom skyldigheten att delta i annan utbildning som ordnas i försvarssyfte (RP 1/1998 rd, s. 182, GrUU 10/1985 rd, s. 3/I, GrUU 18/1995 rd, s. 2/II, GrUU 9/1996 rd, s. 2/I). Genom lagstiftningen om värnplikt och civiltjänst verkställs skyldigheten att försvara landet enligt 127 § i grundlagen.

2.2 Fullgörandet av värnplikt som militärtjänst

2.2.1 Värnpliktens innehåll och den övre åldersgränsen för tillhörighet till reserven

I värnpliktslagen (1438/2007) bestäms om fullgörandet av skyldigheten att försvara landet som värnpliktig vid Försvarsmakten. Värnplikten gäller endast manliga finska medborgare. Bestämmelser om kvinnors möjlighet att söka sig till frivillig militärtjänst finns i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (285/2022). I den lagen föreskrivs det bland annat om en persons rätt att återkalla förordnandet att inleda militärtjänst inom 30 dagar från det att militärtjänsten inleddes. Efter utgången av den föreskrivna tiden jämsställs personen under

tjänstgöringen och efter att personen har blivit fri från tjänstgöringen till alla delar med en värnpliktig. Värnplikten kan förutom inom Försvarsmakten också fullgöras vid Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om fullgörande av värnplikten vid Gränsbevakningsväsendet finns i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) och gränsbevakningslagen (578/2005).

I 2 § i värnpliktslagen finns bestämmelser om innehållet i värnplikten, personer som är värnpliktiga, olika former av tjänstgöring och andra skyldigheter. Enligt 1 mom. i paragrafen är varje manlig finsk medborgare värnpliktig från ingången av det år när han fyller 18 år till utgången av det år när han fyller 60 år, om inte något annat bestäms nedan i den lagen. Enligt 2 mom. omfattar fullgörandet av värnplikten beväringstjänst, repetitionsövning, extra tjänstgöring och tjänstgöring under mobilisering samt deltagande i uppbåd och besiktning av tjänstedugligheten. Enligt 3 mom. tjänstgör de värnpliktiga eller hör till reserven eller den ersättande reserven.

I 49 § i värnpliktslagen föreskrivs det om tillhörighet till reserven och den ersättande reserven. Enligt 1 mom. i den paragrafen hör de värnpliktiga efter beväringstjänsten till reserven enligt följande: 1) de som hör till manskapet, till utgången av det år under vilket de fyller 50 år, 2) officerare, institutofficerare och underofficerare, till utgången av det år under vilket de fyller 60 år, 3) officerare med överstes eller kommodors eller högre militärgrad, så länge de är tjänstedugliga. Enligt 2 mom. hör till den ersättande reserven en värnpliktig som 1) ännu inte fullgjort beväringstjänsten, 2) inte längre hör till reserven, eller 3) är befriad från tjänstgöring under fredstid. I praktiken omfattar den ersättande reserven alla andra värnpliktiga än de som är 18–60 år och hör till reserven. Bland värnpliktiga som fått militär utbildning hör medlemmar i manskapet till den ersättande reserven under de sista 10 åren av sin värnplikt. Under fredstid kan en värnpliktig befrias från beväringstjänst på grundval av tjänstgöring som fullgjorts i en annan stat eller på grundval av dubbelt medborgarskap. Man kan också befrias från tjänstgöring under fredstid av hälsoskäl.

I värnpliktslagen föreskrivs det om tjänsteduglighet, med vilket man avser att den värnpliktige förmår fullgöra tjänstgöring och inte äventyrar sin egen eller andras säkerhet i samband med tjänstgöringen. Endast en tjänsteduglig värnpliktig kan förordnas till tjänstgöring.

2.2.2 Krigstida placering

Under beväringstjänsten utbildas och tränas de värnpliktiga för uppgifter inom det militära försvaret, och på det sättet skapas förutsättningar för produktion av de trupphelheter som behövs i händelse av krig. En del av de värnpliktiga inom Försvarsmakten samt de värnpliktiga inom Gränsbevakningsväsendet utbildas under beväringstjänsten också för uppgifter som gäller upprätthållande av gränssäkerheten. Syftet med reservens repetitionsövningar är bland annat att upprätthålla den militära kunskap och förmåga som inhämtats under beväringstjänsten samt utbilda värnpliktiga för mera krävande uppgifter och öva trupphelheterna i den sammansättning som är planerad för dem.

Syftet med extra tjänstgöring är att höja och upprätthålla försvarsberedskapen och att öva trupphelheterna i den sammansättning som planerats för dem så att truppen vid behov kan förordnas till tjänstgöring under mobilisering. Till extra tjänstgöring kan förordnas en värnpliktig som hör till reserven. Med mobilisering avses när det gäller Försvarsmakten uppställning av trupper. Mobiliseringen av Försvarsmakten kan vara partiell eller allmän. Till tjänstgöring under partiell mobilisering kan förordnas en värnpliktig som hör till reserven. Till tjänstgöring under allmän mobilisering kan förordnas också den ersättande reserven eller en del av den.

Placeringen av värnpliktiga i krigstida trupper grundar sig på truppproduktion eller personalplacering och vidareplacering. Beväringarna placeras i samband med hemförlovningen i en trupp för undantagsförhållanden i enlighet med truppproduktionsplanen. Truppen kan senare omplaceras i en ny krigstida uppgift. Målet är att bevara sammanhållningen i gruppen från beväringstiden. Genom personalplacering fylls luckor som uppstår i trupperna. De personer som ska placeras i en trupp som bildas genom personalplacering väljs ut på basis av den utbildning de har fått under militärtjänsten, kunnande som inhämtats i det civila och annan lämplighet. Till exempel behöver en person som placeras i stabsuppgifter ha kunnande och erfarenhet på grundenhets- och kompaninivå för att stabsuppgiften ska kunna skötas. På basis av kunnande från det civila placeras värnpliktiga bland annat i uppgifter inom ledningssystem och hälso- och sjukvård.

För att säkerställa kapaciteten hos stridande trupper hålls medelåldern låg med hjälp av truppproduktionsplanen. Vid planeringen strävar man efter att de som nyligen har hemförlovats från beväringstjänsten ska vara placerade i trupper i den så kallade främsta linjen. Vid höjning av beredskapen kan trupperna då uppställas tidigare, och mindre tid behöver användas för utbildning av dem. I den ordning som ordergivningskontingenterna har i fråga om trupper för undantagsförhållanden är medelåldern högre bland dem som placeras i trupper som uppställs senare än i trupper som uppställs tidigare. Äldre värnpliktiga placeras utifrån kunnande och lämplighet när de befrias från stridande trupper. Typiska uppgifter för äldre värnpliktiga är utbildnings-, stabs- och stöduppgifter. Reservens storlek är ca 900 000 personer och den krigstida sammansättningen består av 280 000 personer. Största delen av reservisterna har således inte någon på förhand bestämd krigstida uppgift, utan de placeras under undantagsförhållanden vartefter ett behov uppstår.

Officerare med överstes eller kommodors eller högre militärgrad (nedan högre officerare) placeras vanligen i uppgifter som förutsätter omfattande och lång erfarenhet av militära ledningsuppgifter. I praktiken kan endast yrkesmilitärer ha sådan erfarenhet. Det finns ett tämligen begränsat antal högre officerare och dessa har kritisk betydelse med tanke på försvaret i normala förhållanden och undantagsförhållanden.

2.3 Den frivilliga försvarsverksamheten och den övre åldersgränsen för deltagande i den

Det försvar som grundar sig på värnplikt kompletteras av den frivilliga försvarsverksamheten, som det föreskrivs om i lagen om frivilligt försvar (556/2007). Det frivilliga försvaret ordnas under tillsyn och styrning av myndigheterna, och genom det utvecklas medborgarnas och myndigheternas förutsättningar att delta när det gäller att stödja samhället i allvarliga störningssituationer och vid undantagsförhållanden.

Deltagande i frivillig försvarsverksamhet förutsätter i regel att personen är myndig. Med stöd av lagen om frivilligt försvar kan Försvarsmakten ge frivilliga som fyllt 18 år militär utbildning och annan utbildning som den anser nödvändig genom att ordna frivilliga övningar. Utöver de repetitionsövningar och den extra tjänstgöring som ingår i värnplikten kan de som hör till reserven delta i frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten. Vid de frivilliga övningarna upprätthålls den militära kunskap och förmåga som inhämtats under beväringstjänsten, utbildas värnpliktiga för mera krävande uppgifter, instrueras de värnpliktiga om de förändringar som skett inom det militära försvaret samt övas trupphelheterna i de sammansättningar som har planerats för dem. Försvarsutbildningsföreningen ordnar utbildning som främjar den militära förmågan för dem som fyllt 18 år. Försvarsutbildningsföreningen kan också för personer som fyllt 16 år ordna verksamhet som syftar till att presentera beväringstjänstens innehåll för deltagarna. Förutom den nedre åldersgränsen har det för deltagande i vissa uppgifter föreskrivits en övre åldersgräns, som motsvarar den övre åldersgränsen för tillhörighet till reserven.

Bestämmelser om den övre åldersgränsen finns i anknytning till den förbindelse som ges för specialuppgifter vid frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten samt för deltagande i Försvarsmaktens utbildningar och uppgifter. Det har inte föreskrivits någon övre åldersgräns för deltagande i Försvarsutbildningsföreningens verksamhet.

I 19 § i lagen om frivilligt försvar finns bestämmelser om specialuppgifter vid de frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten. Enligt 1 mom. i paragrafen kan kvinnor som har fyllt 18 men inte 60 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften delta i Försvarsmaktens frivilliga övningar som avses i 18 §. På motsvarande sätt kan män som har fyllt 18 men inte 60 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften delta i Försvarsmaktens frivilliga övningar även om de inte har fullgjort beväringstjänsten eller inte längre hör till reserven. De personer som avses ovan sköter vid övningarna uppgifter som kräver specialkunskaper samt underhålls-, hälsovårds-, signalerings-, utbildnings- och byråuppgifter samt andra motsvarande uppgifter som stöder det militära försvaret.

I 28 § i lagen om frivilligt försvar finns bestämmelser om förbindelse som gäller utbildning och uppgifter. Enligt 1 mom. i paragrafen kan en finsk medborgare till Försvarsmakten avge en skriftlig förbindelse om att han eller hon deltar i Försvarsmaktens frivilliga övningar samt handräcknings- och beredskapsuppgifter. Den som förbinder sig till Försvarsutbildningsföreningens utbildnings- och stöduppgifter samt till en uppgift i en medlemsorganisation i Försvarsutbildningsföreningen avger förbindelsen till Försvarsutbildningsföreningen. Den som avger en förbindelse ska vara minst 18 år. Personer som är högst 60 år får avge förbindelse för uppgifter inom Försvarsmakten.

Försvarsmakten eller Försvarsutbildningsföreningen godkänner enligt prövning dessa förbindelser. Försvarsmakten kan granska hälsotillståndet hos en person som avgett förbindelse eller fastställa tjänstedugligheten så som anges i värnpliktslagen. Den som har avgett en förbindelse som Försvarsmakten har godkänt kan av Försvarsmakten reserveras för eller placeras i uppgifter enligt Försvarsmaktens krigstida sammansättning. Dessutom kan Försvarsmakten reservera och placera personer som föreslås av och deltar i verksamheten vid Försvarsutbildningsföreningen och dess medlemsorganisationer i sådana uppgifter vid undantagsförhållanden som lämpar sig för dem.

Vad som i lagen om frivilligt försvar föreskrivs om Försvarsmakten tillämpas också på Gränsbevakningsväsendet när det utför uppgifter enligt den lagen, med undantag av deltagande i Försvarsmaktens handräckningsuppgifter.

2.4 Civiltjänsten och de övre åldersgränserna enligt civiltjänstlagen

En värnpliktig som av skäl som grundar sig på övertygelse är hindrad att fullgöra sin tjänstgöring enligt värnpliktslagen befrias från tjänstgöringen och förordnas att fullgöra civiltjänst, vilket det föreskrivs om i civiltjänstlagen (1446/2007). I civiltjänsten ingår en grundutbildningsperiod, samhällsnyttig arbetstjänst av civil karaktär, kompletterande tjänstgöring, extra tjänstgöring och tjänstgöring under mobilisering. Arbets- och näringsministeriet leder, styr och utvecklar civiltjänsten. Civiltjänstcentralen ansvarar för den praktiska verkställigheten av civiltjänsten och utbildningen av civiltjänstgörarna.

Till skillnad från dem som fullgör militärtjänst utbildas civiltjänstgörarna inte för en viss på förhand bestämd uppgift under undantagsförhållanden, utan placeringen i uppgifter under mobilisering grundar sig på de behov som framkommer hos myndigheterna i situationen i fråga. I 65 a § i civiltjänstlagen nämnda myndigheter som vid mobilisering anser sig behöva hjälp för

att sköta sina uppgifter under undantagsförhållandena, ska till civiltjänstcentralen lämna in en anhållan om att få civiltjänstgörare placerade hos sig. Anhållan ska vara specificerad, och antalet personer och i vilka uppgifter de behövs ska anges. Med hänsyn till rådande förhållanden prövar civiltjänstcentralen vilken prioritetsordningen bland ansökningarna är, samt hur lämpliga uppgifterna är samt beslutar om antalet civiltjänstgörare och deras placering. Till tjänstgöring enligt civiltjänstlagen förordnas inte civiltjänstgörare som med stöd av sin arbetsgivares ansökan har befriats från tjänstgöring, personer som inom ramen för det reserveringssystem som gäller yrkesutbildad personal inom hälso- och sjukvården har reserverats för uppgifter inom hälso- och sjukvården eller personer som enligt beredskapslagen har förordnats att fullgöra allmän arbetsplikt, arbetsplikt inom hälso- och sjukvården eller befolkningsskyddsplikt.

Reserven och den ersättande reserven enligt värnpliktslagen motsvaras i civiltjänstlagen av civilreserven och tilläggscivilreserven. Enligt 2 § 5 punkten i civiltjänstlagen avses med *civilreserv* personer som har fullgjort civiltjänst samt personer som efter tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor har godkänts att fullgöra civiltjänst, till utgången av det år de fyller 50 år. Åldersgränsen är avsedd att överensstämma med åldersgränsen för reservister som hör till manskapet. Enligt 6 punkten i samma paragraf avses med *tilläggscivilreserv* civiltjänstgörare som ännu inte har börjat fullgöra sin civiltjänst eller som har avbrutit den och civiltjänstgörare som inte längre hör till civilreserven, till utgången av det år de fyller 60 år.

Grunden till ansökan om civiltjänst är skäl som hänför sig till övertygelse, och man kan även ansöka om civiltjänst efter fullgjord beväringstjänst. I civiltjänstlagen finns bestämmelser om kompletterande tjänstgöring för personer som vägrar ingå i reserven, dvs. personer som efter fullgjord militärtjänst ansökt om och godkänts att fullgöra civiltjänst. Syftet med den kompletterande tjänstgöringen är att den ska vara en tjänstgöringsform som motsvarar repetitionsövning enligt värnpliktslagen. De förmåner och förpliktelser som hänför sig till den kompletterande tjänstgöringen motsvarar förmånerna och förpliktelserna i fråga om repetitionsövningar enligt värnpliktslagen. Enligt 58 § 2 mom. i civiltjänstlagen upphör skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 50 år. Personer som är äldre än det förordnas inte till kompletterande tjänstgöring. Den övre åldersgränsen för skyldigheten att fullgöra kompletterande tjänstgöring är avsedd att vara densamma som för skyldigheten att delta i repetitionsövning när det gäller reservister som hör till manskapet. Ordandet av kompletterande tjänstgöring är inte förenat med behovsprövning, utan var och en som ansöker och som underskriver den övre åldersgränsen ska förordnas att fullgöra kompletterande tjänstgöring. Kostnaden per person för en kompletterande tjänstgöringsperiod är ca 1 000 euro. Antalet ansökningar om kompletterande tjänstgöring varierar från år till år. Antalet verkar ha samband med förändringar i säkerhetspolitiken och den säkerhetspolitiska omgivningen och i viss mån också med nyhetsrapporteringen om dessa teman. Under de senaste åren har några tusen personer per år ansökt om kompletterande tjänstgöring.

Det föreskrivs om extra tjänstgöring och tjänstgöring under mobilisering på motsvarande sätt som i värnpliktslagen. Under partiell mobilisering av Försvarsmakten kan civiltjänstgörare som ingår i civilreserven förordnas till tjänstgöring. Under allmän mobilisering av Försvarsmakten kan också civiltjänstgörare som ingår i tilläggscivilreserven förordnas till tjänstgöring.

2.5 Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret och värnpliktsregistret

För ansökan om civiltjänst, förordnande till civiltjänst, planering och ordnande av civiltjänsten, fastställande av tjänsteduglighet, tillsyn samt placering av civiltjänstgörare under undantagsförhållanden förs ett civiltjänstregister, som det föreskrivs om i civiltjänstlagen.

Enligt 92 § 2 mom. i civiltjänstlagen avförs uppgifterna om en civiltjänstgörare ur registret senast vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 60 år.

Värnpliktsregistret används bland annat för placering i uppgifter och beredskap under undantagsförhållanden samt för planering och ordnande av nationell och internationell utbildning och tjänstgöring och valet av personer till dessa. Bestämmelser om värnpliktsregistret finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019). I värnpliktsregistret kan man föra in uppgifter om bland annat värnpliktigas tjänstgöring, militärutbildning och militärgrad. Försvarsmakten har, trots sekretessbestämmelserna, för ändamålet med värnpliktsregistret rätt att få behövliga uppgifter av andra myndigheter. Till skillnad från civiltjänstlagen är tidpunkten för avförande av personuppgifter i fråga om värnpliktiga inte bunden till en viss ålder, utan till tillhörighet till reserven och den ersättande reserven. Enligt 39 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten utplånas personuppgifter om en värnpliktig och om den som fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor ur värnpliktsregistret senast när ett år har förflutit sedan den registrerade inte längre hörde till reserven eller den ersättande reserven.

2.6 Bedömning av nuläget

Finlands försvar grundar sig på värnplikt, en omfattande och utbildad reserv samt en hög försvarsvilja. Natomedlemskapet, de omfattande förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön samt det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet har ökat Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets behov av att utnyttja kunnandet hos högutbildad personal efter den nuvarande övre åldersgränsen för reserven. På grund av digitaliseringen och den tekniska utvecklingen har Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet allt fler sådana uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden där det krävs särskilt civilt kunnande.

Eftersom den övre åldersgränsen för värnplikt och tillhörighet till reserven är 60 år har Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet inte möjlighet att utnyttja kunnandet hos personer över 60 år till exempel för utbildnings-, stabs- och stöduppgifter. I synnerhet i uppgifter som kräver särskild sakkunskap och i utbildningsuppgifter är det viktigt att kunna utnyttja personer som har sådan kompetens som det finns begränsat av i landet.

De övre åldersgränserna för tillhörighet till reserven ändrades senast på 1960-talet, då den övre åldersgränsen för tillhörighet till reserven i fråga om manskapet och underbefälet höjdes från 45 år till 50 år (lag 209/1963) och tillhörighet till reserven i fråga om högre officerare förenades med tjänsteduglighet i stället för 60 års ålder (lag 523/1966). Den parlamentariska kommittén om värnplikten har i sitt betänkande (Statsrådets publikationer 2021:91) konstaterat att det finns allt fler reservister vars funktionsförmåga fortfarande är utmärkt när de uppnår åldersgränserna för reserven. Utifrån det som konstateras ovan kan den övre åldersgränsen på 60 år anses vara onödigt låg. Förordnande till tjänstgöring av en enskild värnpliktig förutsätter dock alltid att personen är tjänsteduglig. En värnpliktig som inte är tjänsteduglig befrias från tjänstgöring under fredstid med stöd av 10 § i värnpliktslagen och på motsvarande sätt med stöd av 26 § i civiltjänstlagen.

Enligt 2 § i värnpliktslagen upphör värnplikten vid utgången av det år när den värnpliktiga fyller 60 år. Högre officerare hör dock med stöd av 49 § i värnpliktslagen till reserven så länge de är tjänstedugliga. Högre officerare kan således höra till reserven också efter det år då de har fyllt 60 år. Bestämmelserna lämnar rum för tolkning i fråga om huruvida högre officerare är värnpliktiga också efter det år då de har fyllt 60 år. Ett tolkningsalternativ är att det indirekt föreskrivs om längden på högre officerares värnplikt i 49 § 1 mom. 3 punkten i värnpliktslagen, enligt vilken officerare med överstes eller kommodors eller högre militärgrad hör till reserven

så länge de är tjänstedugliga. Tillhörighet till reserven är en del av värnplikten, vilket innebär att värnplikten för högre officerares måste fortgå så länge som det föreskrivs att de hör till reserven. Det andra tolkningsalternativet är att även högre officerares värnplikt upphör med stöd av 2 § i värnpliktslagen vid utgången av det år då de fyller 60 år. Det är således oklart vilka rättigheter och förpliktelser högre officerare faktiskt har, även om det föreskrivs att de hör till reserven. Det är möjligt att undanröja oklarheterna i tolkningen genom att precisera bestämmelserna om värnplikt och tillhörighet till reserven i värnpliktslagen. På grund av de högre officerarnas centrala betydelse är det motiverat att hålla dem tillgängliga för försvarsuppdrag under en längre tid än andra värnpliktiga så länge deras tjänsteduglighet tillåter det.

Den ersättande reserven består av de personer som ännu inte har fullgjort beväringstjänst eller som har befriats från tjänstgöring under fredstid samt av värnpliktiga som har fullgjort beväringstjänst och som hör till manskapet och är över 50 år gamla. Att en värnpliktig hör till reserven är en förutsättning för att den värnpliktiga ska kunna förordnas till repetitionsövning och extra tjänstgöring. I praktiken kan kunnandet och färdigheterna hos en värnpliktig som är över 50 år och hör till manskapet inte utnyttjas inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet för uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden, eftersom personen inte längre hör till reserven. I uppgifter som grundar sig på värnpliktigas kunnande från det civila har militärgrad inte en avgörande betydelse. Sådana uppgifter är till exempel uppgifter som gäller informationsteknik, logistik och sjukvård. Det att den övre åldersgränsen för manskapet är lägre än för andra när det gäller tillhörighet till reserven begränsar myndigheternas möjligheter att placera kunniga personer i krigstida sammansättningar.

När det gäller det frivilliga försvaret har personer som fyllt 60 år i nuläget inte möjlighet att delta i specialuppgifter under Försvarsmaktens frivilliga övningar eller att avge en förbindelse om deltagande i Försvarsmaktens utbildning och uppgifter. Den övre åldersgräns som anges i lagen utesluter motiverade och kunniga personer från de ovannämnda uppgifterna. Dessutom innehåller 19 § i lagen om frivilligt försvar separata bestämmelser som i praktiken har samma innehåll om kvinnors och mäns deltagande i Försvarsmaktens frivilliga övningar. Det är möjligt att slopa den könsrelaterade åtskillnaden i bestämmelsen som onödig.

Utgångspunkten för civiltjänstlagen har varit att följa de lösningar som använts i värnpliktslagen, så att tjänstgöringssätten ska vara så enhetliga som möjligt. Den övre åldersgränsen för tillhörighet till civilreserven och skyldigheten att fullgöra kompletterande tjänstgöring är bunden till den övre åldersgräns för manskapets tillhörighet till reserven som anges i värnpliktslagen. Om den övre åldersgränsen för manskapets tillhörighet till reserven höjs till 65 år bör också åldersgränserna enligt civiltjänstlagen höjas för att värnpliktiga och civiltjänstgörare ska vara jämlika.

3 Målsättning

Syftet med lagförslagen är att göra det möjligt för alla värnpliktiga att tjänstgöra i uppgifter inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet samt andra uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden till utgången av det år då de fyller 65 år. Målet är dessutom att göra det möjligt att delta i det frivilliga försvaret utan en lagstadgad övre åldersgräns.

Genom att höja åldersgränserna kan man inom försvaret längre än för närvarande dra nytta av kunnandet hos personer med god funktionsförmåga och särskilda färdigheter i uppgifter inom

Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet under normala förhållanden och undantagsförhållanden.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att värnpliktslagen ändras så att den övre åldersgränsen för värnplikten höjs från 60 år till 65 år. Efter beväringstjänst och frivillig militärtjänst för kvinnor ska de värnpliktiga enligt förslaget oberoende av militär grad höra till reserven till utgången av det år då de fyller 65 år. Högre officerare föreslås vara värnpliktiga utan övre åldersgräns och även i fortsättningen höra till reserven så länge de är tjänstedugliga.

Det föreslås att lagen om frivilligt försvar ändras så att de i lagen föreskrivna övre åldersgränserna på 60 år för specialuppgifter vid Försvarsmaktens frivilliga övningar och för att avge förbindelse slopas. Dessutom förtydligas och förenklas andra bestämmelser om åldersgränserna.

De övre åldersgränserna enligt civiltjänstlagen ändras så att de motsvarar den övre åldersgränsen för värnplikt och tillhörighet till reserven genom att den övre åldersgränsen för tillhörighet till civilreserven och tilläggscivilreserven höjs och skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring förlängs till 65 år.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Det har inte konstaterats några ekonomiska konsekvenser av propositionen när det gäller Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet. I och med höjningen av den övre åldersgränsen har Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet tillgång till fler värnpliktiga än tidigare, men höjningen av den övre åldersgränsen medför ingen skyldighet att anlita en större grupp värnpliktiga på ett sådant sätt att det medför kostnader.

Höjningen av åldersgränsen för skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring enligt civiltjänstlagen torde medföra ökade kostnader för civiltjänstcentralen, som ordnar den kompletterande tjänstgöringen, eftersom skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring fortsätter till 65 års ålder i stället för nuvarande 50 års ålder. Kostnadernas storlek beror på antalet personer som ansöker om kompletterande tjänstgöring. Till exempel innebär 1 000 personer som är skyldiga att delta i kompletterande tjänstgöring kostnader på 1 000 000 euro.

4.2.2 Konsekvenser för människor och samhälle

Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Konsekvenserna av bestämmelserna i värnpliktslagen för de grundläggande och mänskliga rättigheterna har bedömts i den regeringsproposition som föranledde stiftandet av värnpliktslagen (RP 37/2007 rd) och konsekvenserna av bestämmelserna i civiltjänstlagen har bedömts i den regeringsproposition som föranledde stiftandet av civiltjänstlagen (RP 140/2007 rd). Värnpliktiga har med stöd av 57 § i värnpliktslagen tjänstgöringsskyldighet och närvaroskyldighet. Civiltjänstgörare har motsvarande skyldigheter med stöd av 38 § i civiltjänstlagen. Om en värnpliktig förordnas till tjänstgöring har detta på det sätt som

konstateras i de ovannämnda regeringspropositionerna konsekvenser för den värnpliktiges och civiltjänstgörarens jämlikhet enligt 6 § i grundlagen, rätt till liv, personlig frihet och integritet enligt 7 § i grundlagen, rörelsefrihet enligt 9 § i grundlagen och rättsskydd enligt 21 § i grundlagen.

Enligt förslaget ska värnpliktiga och civiltjänstgörare kunna förordnas till tjänstgöring 5 eller 15 år längre än för närvarande. När det gäller värnpliktiga ska underofficerare och officerare enligt förslaget i fortsättningen kunna förordnas till repetitionsövning eller extra tjänstgöring 5 år längre än för närvarande och manskapet 15 år längre än för närvarande. Civiltjänstgörare ska enligt förslaget kunna förordnas till extra tjänstgöring 15 år längre än för närvarande. I och med att åldersgränsen för kompletterande tjänstgöring höjs kommer också personer över 50 år vara skyldiga att delta i kompletterande tjänstgöring. Enligt förslaget kan värnpliktiga och civiltjänstgörare i fortsättningen förordnas till tjänstgöring under mobilisering 5 år längre än för närvarande.

Trots att åldern för värnplikt och tillhörighet till reserven höjs gäller de praktiska konsekvenserna endast en viss begränsad grupp, som har specialkunskaper som behövs för Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets uppdrag.

Konsekvenser för jämlikheten och för jämställdheten mellan könen

I propositionen förenhetligas de övre åldersgränserna för värnpliktiga och civiltjänstgörare, och det föreslås att indelningen enligt militärgrad när det gäller tillhörighet till reserven till stor del slopas i värnpliktslagen. Således kommer olika värnpliktiga och civiltjänstgörare i fortsättningen att ha samma ställning när det gäller förordnande till tjänstgöring, vilket ökar jämlikheten mellan grupperna. Propositionen gör det möjligt för personer över 60 år att i större utsträckning än tidigare delta i Försvarsmaktens frivilliga försvarsverksamhet, vilket ökar jämlikheten i fråga om dem, eftersom de för närvarande utesluts från verksamheten på grund av sin ålder.

Eftersom värnplikten avser endast män får propositionen större konsekvenser för män än för kvinnor. Propositionen har konsekvenser för de kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor, eftersom en kvinna som fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor till alla delar jämföras med en värnpliktig i enlighet med bestämmelsen i 6 § 3 mom. i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (285/2022).

Konsekvenser för arbetsgivarna och näringsfriheten

I och med propositionen kan värnpliktiga beordras till repetitionsövning och annan tjänstgöring under en 5–15 år längre tid än för närvarande. Repetitionsövningarna kan medföra kostnader för arbetsgivare och företagare i form av inkomstbortfall och vikariearrangemang. I praktiken är det endast en liten del av reservisterna över 60 år som skulle placeras i en krigstida sammansättning och dessutom begränsas det maximala antalet repetitionsövningar i värnpliktslagen. Därmed kan konsekvenserna för arbetsgivare och värnpliktiga som är företagare antas förbli små.

Konsekvenser för myndigheterna och försvaret

Propositionen förlänger den tid som värnpliktiga ska vara tillgängliga med 15 år i fråga om manskapet och 5 år i fråga om underofficerare och officerare, vilket ger Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet fler möjligheter att placera kunniga personer i nyckeluppdrag under

undantagsförhållanden oberoende av militär grad. Höjningen av den övre åldersgränsen och slopandet av den lagstadgade övre åldersgränsen när det gäller det frivilliga försvaret gör det möjligt för frivilliga reservister att i större utsträckning än för närvarande delta som reservutbildare eller i andra uppgifter i olika utbildningar såsom repetitionsövningar, Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets frivilliga övningar samt Försvarsutbildningsföreningens utbildning som främjar den militära förmågan. Slopandet av den övre åldersgränsen gör det också möjligt för personer över 65 år att avge en förbindelse om deltagande i utbildning och uppgifter. Det innebär att också personer över 65 år med stöd av 31 § i lagen om frivilligt försvar kan placeras i uppgifter enligt krigstida sammansättning.

Propositionen medför i någon mån en ökning av Försvarsmaktens administrativa arbete, eftersom uppgifter om värnpliktiga behandlas i värnpliktsregistret en längre tid än för närvarande. För kartläggning av värnpliktigas funktionsförmåga och kunnande krävs det också tillräckliga resurser.

Propositionen ökar reservens storlek, som för närvarande är cirka 900 000 personer. I reserven och den ersättande reserven ingår ungefär 25 000 personer per födelseår i åldern 55–59 år (födelseåren 1966–70). I och med att den övre åldersgränsen för värnplikten och reserven höjs stannar 25 000 fler personer i reserven varje år jämfört med nuläget och efter en övergångsperiod på fem år kommer reserven att omfatta 125 000 personer mer än för närvarande. Reservens storlek är då ungefär en miljon personer. I beräkningen antas det att ett antal nya reservister som motsvarar det nuvarande övergår till reserven efter fullgjord beväringstjänst. Propositionen ökar dock inte i sig antalet personer som placeras i krigstida uppgifter.

Propositionen kan bedömas ha en positiv inverkan på försvarsviljan, eftersom aktiva och tjänstedugliga reservister får ha försvarsuppdrag längre än för närvarande.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Om nuläget bibehölls skulle det innebära att specialkunskaper som är viktiga med tanke på försvaret inte utnyttjades, eftersom myndigheterna inte heller i fortsättningen skulle ha möjlighet att utnyttja kunnandet hos personer över 60 år i sådana uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden som grundar sig på värnplikt. Tillgången till värnpliktiga som hör till manskaper för repetitionsövningar och extra tjänstgöring skulle även i fortsättningen upphöra när de övergår till den ersättande reserven vid utgången av det år då de fyller 50 år.

Det föreslagna alternativet i fråga om tillhörighet till reserven gäller på samma sätt för alla värnpliktiga, förutom högre officerare. Ett alternativ till den modell som nu föreslås är att höjningen av den övre åldersgränsen skulle gälla endast de personkategorier som har sådana specialkunskaper som Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet har behov av. Det skulle dock vara svårt att definiera gruppen på ett ändamålsenligt sätt, och alltför detaljerade bestämmelser blir lätt föråldrade, eftersom de specialkunskaper som behövs i dag kan förlora sin aktualitet inom den närmaste framtiden. Alternativet behandlar inte heller värnpliktiga jämlikt.

Ett annat alternativ är att höja den övre åldersgränsen endast för deltagande i frivilligt försvar. Personer som har avgett en förbindelse som avses i lagen om frivilligt försvar kan med stöd av 31 § i den lagen reserveras för eller placeras i uppgifter enligt Försvarsmaktens krigstida

sammansättning. Fördelen med modellen, men även dess svaghet, kan anses vara att den endast gäller frivilliga personer. Rättigheterna och skyldigheterna i fråga om personer som frivilligt förbundit sig avviker i viss mån från de värnpliktigas rättigheter och skyldigheter. De som deltar i frivillig försvarsverksamhet har till exempel inte samma rätt att få ledigt från sitt arbete som värnpliktiga som fullgör sin skyldighet att försvara landet. En modell som baserar sig enbart på frivillighet tryggar inte heller Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets behov i tillräcklig utsträckning.

Utgångspunkten för ikraftträdandet av den föreslagna modellen är att höjningen av åldersgränsen endast ska gälla personer som är värnpliktiga när lagen träder i kraft. Ett alternativ är en retroaktiv modell där höjningen av åldersgränsen också gäller personer vars värnplikt redan har upphört. Då skulle personer som fullgjort sin värnplikt återgå till att vara värnpliktiga, vilket kan anses oändamålsenligt. En aspekt som dessutom talar för att undvika en retroaktiv modell är de praktiska utmaningar som gäller värnpliktsregistret. Om höjningen av den övre åldersgränsen för värnplikten träder i kraft retroaktivt, behöver man på nytt föra in uppgifterna om värnpliktiga över 61 år i värnpliktsregistret. Basuppgifter om värnpliktiga kan fås av andra myndigheter, men uppgifter om militärutbildning och militärgrad bör redan ha avförts ur registret. På basis av befolkningsstatistiken finns det i Finland cirka 35 000 män per födelseår i åldern 60–65 år. Att samla in de uppgifter som saknas om uppskattningsvis 175 000 värnpliktiga ur arkiv och av de värnpliktiga själva skulle i betydande grad binda Försvarsmaktens administrativa resurser och vara en oproportionerlig åtgärd med tanke på nyttan med den.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Under 2000-talet har det inte längre varit särskilt vanligt med allmän värnplikt i Europa. Sedan mitten av 2010-talet har den försämrade säkerhetssituationen lett till att värnplikten i vissa europeiska länder emellertid har återställts eller till att det har övervägts. I mera omfattande skala används värnplikt förutom i Finland också i Schweiz, Österrike, Grekland och Turkiet. I Sverige, Norge, Danmark, Lettland, Litauen och Estland är värnplikten mer begränsad. I de länder som ingår i jämförelsen är de övre åldersgränserna för värnplikten i allmänhet mellan 40 och 65 år.

I *Sverige* är värnplikten en del av totalförsvarsplikten enligt lagen om totalförsvarsplikt (1994:1809) som gäller alla personer mellan 16 och 70 år som är bosatta i Sverige. Totalförsvarsplikten är uppdelad i värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt. Skyldigheten att fullgöra militärtjänst är i kraft från ingången av det år när en person fyller 19 år till utgången av det år när personen fyller 47 år. Enligt hemvärnsförordningen (1997:146) får en 18-årig svensk medborgare som är lämplig för tjänstgöring ingå avtal om att tjänstgöra som hemvärnssoldat.

Enligt *Norges* lag om värnplikt och tjänst i försvaret (lov om verneplikt og tjenste i Forsvaret m.m. LOV-2016-08-12-77) börjar värnplikten från det år då en person fyller 19 år och pågår till utgången av det år personen fyller 44 år. Om vissa villkor uppfylls, kan värnplikten fortgå för tidigare yrkesmilitärer till utgången av det år då de fyller 55 år. Enligt lagen är det också möjligt att förordna 44–55-åringar till tjänstgöring i hemvärdet (heimevernet). Personer som har fyllt 19 år kan också frivilligt ingå avtal om hemvärnstjänst.

Enligt *Danmarks* värnpliktslag (Værnepligtsloven, LBK nr 225 af 13/03/2006) är alla danska män värnpliktiga. Värnpliktiga ska delta i uppbåd när de är 18–29 år och inleda militärtjänst senast vid 31 års ålder. Enligt hemvärnslagen (Hjemmeværnsloven, LBK nr 198 af 09/02/2007) kan som frivilliga i hemvärdet upptas danska medborgare som fyllt 18 år och som är lämpliga för tjänstgöring.

Enligt *Estlands* militärtjänstlag (Kaitseväeteenistuse seadus, RT I, 10.07.2012, 1) gäller värnplikten män i åldern 18–60 år. För yrkesmilitärer i aktiv tjänst kan värnplikten fortsätta också efter 60 års ålder.

Enligt *Österrikes* militärtjänstlag (Wehrgesetz, BGBl. I Nr. 146/2001) gäller värnplikten män i åldern 17–50 år. Officerare, underofficerare och vissa specialgrupper är värnpliktiga tills utgången av det år under vilket de fyller 65 år.

Enligt den *Schweiziska* federala lagen om armén och militärförvaltningen (Bundesgesetz über die Armee und die Militärverwaltung "Militärgesetz, MG") kalls värnpliktiga till tjänstgöring vid ingången av det år då de fyller 18 år. Längden på värnplikten beror på militär grad och placering. Manskapets och underofficerarnas värnplikt upphör 12 år efter slutförd grundutbildning. Värnplikten för högre underofficerare fortsätter beroende på placeringen till 36–50 års ålder. De som har specialuppgifter tjänstgör tills de har fyllt 50 år och högre officerare tills de har fyllt 65 år. Dessutom är det enligt lagen möjligt att förlänga värnplikten för högre underofficerare, officerare och personer i specialuppgifter till utgången av det år under vilket de fyller 65 år.

Enligt *Greklands* värnpliktslag (Στρατολογία των Ελλήνων και άλλες διατάξεις, Νόμος 3421/2005) är alla grekiska män värnpliktiga från och med det år då de fyller 19 år till utgången av det år då de fyller 45 år. För att tillgodose försvarsmaktens behov under mobilisering, krig eller nödsituationer i fredstid kan värnpliktiga förordnas till väpnade styrkor även om de har uppnått 45 års ålder.

Enligt *Turkiets* värnpliktslag (Askeralma kanunu 2019, nro 7179) är alla män som är medborgare skyldiga att fullgöra militärtjänst i åldern 20–41 år. Närmare bestämmelser om åldersgränser för reserven finns i annan lagstiftning. Den övre åldersgränsen för reserven baserar sig på militär grad och varierar mellan 41 och 60 år. Enligt lagen är det möjligt att höja värnpliktsåldern med 5 år genom ett beslut av presidenten.

6 Remissvar

Under remissen, som pågick mellan den 14 maj och den 26 juni 2025, lämnades sammanlagt 29 utlåtanden om utkastet till proposition av myndigheter, organisationer och privatpersoner. De enskilda utlåtandena finns på statsrådets projektsida (<https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden PLM001:00/2025).

Merparten av remissinstanserna understödde propositionen. Propositionen ansågs vara viktig, motiverad och ändamålsenlig. I de utlåtanden som förhöll sig negativt till propositionen motsatte man sig över huvud taget en satsning på försvaret och även obligatorisk värnplikt endast för män. I de negativa utlåtandena ifrågasattes också propositionens motivering när det gäller reservisternas allt bättre funktionsförmåga.

I en del av utlåtandena föreslogs mer omfattande ändringar i värnpliktssystemet och lagstiftningen om försvaret. Det är mer ändamålsenligt att behandla dessa förslag till exempel inom det projekt som planeras vid försvarsministeriet för att revidera lagstiftningen om frivilligt försvar eller arbets- och näringsministeriets projekt om ändring av civiltjänstlagen (projektnummer TEM102:00/2024).

I fråga om ändringsförslagen i värnpliktslagen lyfte flera personalorganisationer fram att myndigheterna bör garanteras tillräckliga resurser för att hantera en större reserv och för att identifiera funktionsförmåga, kunskande och arbetserfarenhet hos de värnpliktiga. En del av

remissinstanserna önskade att det skulle anges mer exakt vad bedömningen av reservisternas förbättrade funktionsförmåga baserar sig på. Huvudstaben begärde ett förtydligande av hur ikraftträdandet av lagen påverkar det manskap som hör till den ersättande reserven. När det gäller ändringsförslagen i lagen om frivilligt försvar påpekade flera försvarsorganisationer att det i propositionen bör göras en noggrannare åtskillnad mellan Försvarsmaktens frivilliga övningar och annan frivillig försvarsverksamhet. I fråga om det ändringsförslag som gäller civiltjänstlagen uppmärksammade civiltjänstcentralen att det vid kompletterande tjänstgöring är fråga om att söka sig till en tjänstgöringsform som möjliggör ens övertygelse, inte om att vägra delta i reserven. Civiltjänstcentralen ansåg att det är möjligt att antalet ansökningar om kompletterande tjänstgöring ökar.

Justitiekanslersämbetet konstaterade i sitt utlåtande att det finns skäl att i avsnittet om konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna behandla de faktiska konsekvenserna av ändringarna av åldersgränserna i lagförslagen för de personer som berörs av ändringen. I avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning finns det skäl att lyfta fram grundlagsutskottets praxis i fråga om vad skyldigheten att försvara landet omfattar. Justitiekanslersämbetet ansåg att även om ändringarna inte på det sätt som konstateras i propositionen ändrar värnplikten och civiltjänsteplikten innehåll i sig, är det skäl att bedöma förhållandet mellan höjningen av den övre åldersgränsen och de grundläggande fri- och rättigheterna.

Motiveringen till propositionen har utifrån remissvaren kompletterats så att det tydligare framgår av propositionen att förordnandet till tjänstgöring av en enskild värnpliktig alltid förutsätter att personen är tjänsteduglig. I propositionen har det preciserats att bedömningen att reservisternas funktionsförmåga har förbättrats baserar sig på ett utlåtande från den parlamentariska kommittén om värnplikten. I specialmotiveringen till 49 § i värnpliktslagen har det lagts till ett omnämnande av vart det manskap som för närvarande hör till den ersättande reserven hör när lagen träder i kraft. I avsnitten om frivilligt försvar har det gjorts en tydligare åtskillnad mellan Försvarsmaktens frivilliga övningar och annan försvarsverksamhet. I avsnitten om kompletterande tjänstgöring i civiltjänstlagen har användningen av termen vägran att delta i reserven justerats. I propositionen har det dessutom gjorts några mindre preciseringar och tillägg.

Konsekvensbedömningen i propositionen har utifrån remissvaren kompletterats genom ett omnämnande av betydelsen av tillräckliga resurser för myndigheterna och genom att lyfta fram de konkreta konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna när det gäller värnpliktiga och civiltjänstgörare. Till avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning har det fogats hänvisningar till grundlagsutskottets praxis, och betydelsen av höjningen av den övre åldersgränsen har bedömts i fråga om varje identifierad grundläggande fri- och rättighet.

7 Specialmotivering

7.1 Värnpliktslagen

2 §. Värnplikt. Det föreslås att den övre åldersgränsen för värnplikt enligt paragrafen höjs till 65 år, vilket gör det möjligt för värnpliktiga att höra till reserven längre än för närvarande. Till övriga delar motsvarar paragrafen den gällande bestämmelsen. I bestämmelsen föreslås dessutom en språklig ändring, som inte påverkar innehållet i paragrafen.

49 §. Tillhörighet till reserven och den ersättande reserven. I och med den föreslagna ändringen slopas i fråga om manskap, underofficerare samt officerare med lägre grad än överste och

kommodor den övre åldersgräns för tillhörighet till reserven som baserar sig på militär grad. Alla värnpliktiga som fullgjort beväringstjänst och med dem jämförbara kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor föreslås höra till reserven till utgången av det år då de fyller 65 år. De 50 år fyllda värnpliktiga som hör till manskapet och som innan lagen träder i kraft hör till den ersättande reserven övergår vid ikraftträdandet av lagen till reserven. Till bestämmelsen fogas en uttrycklig undantagsbestämmelse som gäller högre officerares värnplikt och med stöd av vilken deras värnplikt inte upphör vid den ålder som anges i 2 § utan fortsätter utan övre åldersgräns. Högre officerare föreslås höra till reserven på basis av sin tjänsteduglighet på samma sätt som andra värnpliktiga. När högre officerare förlorar sin tjänsteduglighet överförs de till den ersättande reserven. Det att värnplikten fortsätter utan övre åldersgräns gör det möjligt för högre officerare att efter tillfällig avsaknad av tjänsteduglighet återgå från den ersättande reserven till reserven på ett så smidigt sätt som möjligt. Syftet med tillägget är att förtydliga rättsläget och tillgodose försvarets behov. I bestämmelsen föreslås dessutom en språklig ändring, som inte påverkar innehållet i paragrafen.

7.2 Lagen om frivilligt försvar

19 §. *Specialuppgifter vid de frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten.* I 1 mom. föreslås det att den nuvarande könsindelningen slopas och att den övre gränsen för deltagande på 60 år stryks. I och med förslaget ska det vara möjligt för alla som i fråga om sin hälsa och sina personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften att delta i specialuppgifter under Försvarsmaktens frivilliga övningar oberoende av deras ålder. Ändringen gör det möjligt att delta i det frivilliga försvaret längre än för närvarande.

28 §. *Förbindelse som gäller utbildning och uppgifter.* Enligt förslaget stryks i 1 mom. åldersgränsen på 60 år för den förbindelse som avges till Försvarsmakten. Ändringen gör det möjligt att förbinda sig till handräcknings- och beredskapsuppgifter längre tid än för närvarande. Med stöd av 29 § godkänner Försvarsmakten eller Försvarsutbildningsföreningen fortfarande förbindelser enligt provning.

7.3 Civiltjänstlagen

2 §. *Definitioner.* Civilreserven motsvarar reserven enligt värnpliktslagen. Avsikten är att den övre åldersgränsen för civilreserven ska överensstämma med den övre åldersgräns som gäller värnpliktiga som hör till manskapet. Det föreslås att den övre åldersgränsen för manskapets tillhörighet till reserven höjs till 65 år, vilket innebär att den övre åldersgränsen för att höra till civilreserven höjs på motsvarande sätt. Eftersom den övre åldersgränsen för värnplikten höjs, höjs också den övre åldersgränsen för tilläggscivilreserven till 65 år, så att civiltjänstplikten pågår lika länge som värnplikten.

58 §. *Skyldighet att delta i kompletterande tjänstgöring.* Avsikten är att också den övre åldersgränsen för skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring ska överensstämma med den övre åldersgräns som gäller värnpliktiga som hör till manskapet. Enligt förslaget ska civiltjänstgörare inte längre övergå från civilreserven till tilläggscivilreserven vid utgången av det år under vilket de fyllt 50 år, vilket innebär att skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring fortsätter tills 65 års ålder i stället för nuvarande 50 år.

92 §. *Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret.* När den övre åldersgränsen för värnplikt och tillhörighet till tilläggscivilreserven höjs till 65 år behöver också uppgifterna om civiltjänstgörare bevaras i civiltjänstregistret till utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

I lagförslag 1 om ändring av värnpliktslagen ingår en övergångsbestämmelse, enligt vilken åldersgränsen på 65 år endast gäller dem som är värnpliktiga vid lagens ikraftträdande. Det är inte ändamålsenligt eller motiverat med tanke på informationshanteringen att retroaktivt höja den övre åldersgränsen för värnplikt och tillhörighet till reserven så att den gäller personer vars värnplikt redan har upphört. Personer födda 1965 eller tidigare som inte längre är värnpliktiga när lagen träder i kraft ska dock enligt förslaget ha möjlighet att delta i frivillig försvarsverksamhet. Det är möjligt att tolka det som att högre officerare redan för närvarande har en längre värnpliktstid än andra, vilket innebär att ändringen i 49 § i själva verket inte ändrar rättsläget. För tydlighetens skull föreslås det att det föreskrivs att värnplikt utan övre åldersgräns och tillhörighet till reserven som grundar sig på tjänsteduglighet gäller alla högre officerare. Således ska enligt övergångsbestämmelsen bestämmelserna i 2 § 1 mom. och 49 § 1 mom. tillämpas på officerare med överstes, kommodors eller högre militärgrad oberoende av officerarens födelseår.

I lagförslag 3 om ändring av civiltjänstlagen ingår två övergångsbestämmelser. Den första gäller tillhörighet till civilreserven och tilläggscivilreserven (2 § 5 och 6 punkten). Liksom i fråga om värnpliktslagen kan det inte anses ändamålsenligt och motiverat med tanke på informationshanteringen att retroaktivt höja den övre åldersgränsen så att den gäller personer vars civiltjänsteplikt redan har upphört. Därför föreslås åldersgränsen på 65 år gälla endast dem som är civiltjänstepliktiga vid lagens ikraftträdande. Den andra övergångsbestämmelsen gäller skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring (58 § 2 mom.). Före år 2008 förordnades till kompletterande tjänstgöring endast de värnpliktiga som ansökte om civiltjänst i samband med en repetitionsövning. I och med att den höjda åldersgränsen tillämpas endast på ansökningar som godkänts efter lagens ikraftträdande förhindras retroaktiv inverkan på exempelvis sådana personer födda efter 1965 som har lämnat in ansökan före år 2008 vid ett annat tillfälle än i samband med repetitionsövningar och som därför inte förordnades att delta i kompletterande tjänstgöring. Från och med 2008 har alla som lämnat in en ansökan förordnats att delta i kompletterande tjänstgöring. En övergångsbestämmelse behövs också för att förhindra retroaktiv inverkan i fråga om sådana personer födda 1974–1966 som har gjort ansökan efter det år då de fyllt 50 år och som således inte har förordnats att delta i kompletterande tjänstgöring. Den nya åldersgränsen för kompletterande tjänstgöring gäller enligt förslaget ansökningar som har godkänts efter den nya lagens ikraftträdande. På ansökningar som har godkänts medan den gällande lagen varit i kraft tillämpas åldersgränsen enligt den gällande lagen. Det att tidpunkten för lagens ikraftträdande binds till godkännandet av ansökan i stället för när ansökan görs är i linje med bland annat bestämmelsen om behandling av ansökan om civiltjänst (13 §), övergångsbestämmelsen om kompletterande tjänstgöring (107 § 4 mom.) och bestämmelsen om inledande av ett förfarande för prövning av värnpliktigas övertygelse under särskilda förhållanden (18 §) i den gällande civiltjänstlagen. Enligt 13 § 1 mom. i civiltjänstlagen ska en ansökan om civiltjänst behandlas utan dröjsmål. Under den senaste tiden har behandlingstiderna i regel varierat mellan några dagar och några veckor.

9 Förhållande till andra propositioner

Propositionen har samband med en proposition med förslag till ändring av värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (RP 72/2025 rd) som är under behandling i riksdagen. I den propositionen är det fråga om frivillig militärtjänst för män med åländsk hembygdsrätt och beaktande av konsekvenser av fastställande av kön på värnplikten. Både i den proposition

som är under behandling i riksdagen och i denna proposition föreslås det att 49 § i värnpliktslagen ändras.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna lagändringarna är av betydelse med tanke på 6, 7, 9, 21 och 127 § i grundlagen.

Skyldigheten att försvara landet

Enligt 127 § i grundlagen är varje finsk medborgare skyldig att delta i fosterlandets försvar eller att bistå försvaret på det sätt som bestäms i lag. Bestämmelser om rätten att på grund av övertygelse befrias från deltagande i landets militära försvar utfärdas genom lag. Skyldigheten att försvara landet inbegriper utöver det militära försvaret också andra former av försvar och hjälpfunktioner. Bestämmelsen inbegriper fullgörandet av värnplikt inom Försvarsmakten samt civiltjänstgöring som ersätter beväringstjänst och dessutom skyldigheten att delta i annan utbildning som ordnas i försvarssyfte (RP 1/1998 rd, s. 182, GrUU 10/1985 rd, s. 3/I, GrUU 18/1995 rd, s. 2/II, GrUU 9/1996 rd, s. 2/I, GrUU 9/2007 rd, s. 2/I och GrUU 59/2018 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har av hävd tolkat motsvarande bestämmelse i den tidigare grundlagen som att skyldigheten omfattar alla medborgare och att detaljerna kan regleras i en lag som stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Skyldigheten har med beaktande av syftet med bestämmelsen i grundlagen ansetts innebära att friska män i en viss ålder under fredstid är skyldiga att tjänstgöra en viss tid i aktiv tjänst eller i ersättande tjänst (GrUU 9/1985 rd, s. 1/II, GrUU 10/1985 rd, s. 2/I). Utskottet har upprepat denna synpunkt också efter att reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna 1995 trädde i kraft (GrUU 37/1997 rd, s. 2/I). Skyldigheten att försvara landet är en godtagbar grund för att begränsa de värnpliktigas grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 9/2007 rd), men inskränkningarna bör bedömas mot de allmänna villkoren, och i förekommande fall mot de särskilda villkoren, för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna.

De föreslagna ändringarna i värnpliktslagen förlänger värnpliktstiden, men ändrar inte innehållet i värnplikten. Därför finns det inget hinder för de föreslagna bestämmelserna med tanke på 127 § i grundlagen.

Jämlikhet

Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas av någon som helst orsak som gäller hans eller hennes person. I den allmänna bestämmelsen om jämlikhet ingår ett förbud mot godtycke och ett krav på lika behandling i liknande fall. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter dock inte att alla medborgare ska bemötas lika i alla avseenden, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana (till exempel GrUU 1/1986 rd, GrUU 2/1987 rd, GrUU 3/1988 rd). Likabehandlingsaspekterna har betydelse både då man beviljar medborgarna förmåner och rättigheter enligt lag och då man ålägger dem vissa skyldigheter (till exempel GrUU 9 och 10/1985 rd). Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om den gällande värnpliktslagen (GrUU 9/2007 rd, s. 4) konstaterat att behandlingsordningen för lagförslaget utifrån det som framförs i utlåtandet inte påverkas av att värnplikten bara omfattar män i den ålder som avses i förslaget (18–60 år). Särskilt i fråga om ålder konstaterade utskottet att den föreslagna bestämmelsen om den ålder då värnplikten börjar står i samklang med bestämmelserna om barns deltagande i väpnade konflikter i det fakultativa protokollet till den internationella konventionen om barnets rättigheter. Grundlagsutskottet gav inget utlåtande när det gäller den övre åldersgränsen för värnplikt och tog inte ställning till värnpliktens längd.

Enligt propositionen ska den allmänna övre åldersgränsen för värnplikten höjas med fem år. För närvarande är värnpliktstiden 42 år (18–60-åringar) och i fortsättningen 47 år (18–65-åringar). En förlängning av värnpliktstiden med fem år kan som helhet betraktas som relativt kort. Samma övre åldersgränser föreslås gälla för värnpliktiga och civiltjänstgörare, vilket bör anses vara positivt med tanke på jämlikheten.

I propositionen föreslås det att det till 49 § i värnpliktslagen fogas en uttrycklig bestämmelse om att högre officerare är värnpliktiga längre än andra värnpliktiga. Bestämmelsen ändrar inte nödvändigtvis det rådande rättsläget, men den förtydligar bestämmelserna i värnpliktslagen. Grundlagsutskottet har i sin praxis betraktat bland annat olika tjänstgöringstider för beväringstjänsten som problemfria när det gäller jämlikhet, förutsatt att de grundar sig på godtagbara omständigheter. Bland annat har de olika utbildningsbehov som olika uppgifter kräver ansetts vara godtagbara skäl (GrUU 37/1997 rd). Olika tjänstgöringstider har också kunnat motiveras med försvarets utbildningsbehov och operativa behov på ett sätt som är godtagbart med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 9/2007 rd). Den längre värnpliktstiden för högre officerare grundar sig på försvarets behov av att trygga tillgången till en begränsad grupp personer med lång militärutbildning för krigstida uppgifter.

Genom ändringarna i lagen om frivilligt försvar förbättras jämlikheten mellan personer över 60 år och yngre åldersklasser.

Av ovannämnda skäl finns det inget hinder för den föreslagna lagstiftningen med tanke på 6 § i grundlagen.

Rörelsefrihet, personlig frihet och integritet samt rättsskydd

Tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller civiltjänstlagen medför vissa begränsningar när det gäller personlig frihet och integritet (7 § i grundlagen) och rörelsefrihet (9 § i grundlagen) för den som är i tjänstgöring. Tjänstgöringen har också betydelse med tanke på rättsskyddet (21 § i grundlagen). De som tjänstgör enligt värnpliktslagen och civiltjänstlagen är skyldiga att utföra vissa uppgifter som åläggs dem på en plats som anvisas dem. Dessutom möjliggör lagarna bland annat förordnande till hälsokontroller och i fråga om värnpliktiga åläggande att iaktta bestämmelser som gäller deras utseende.

Värnpliktslagen och civiltjänstlagen har stiftats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 9/2007 rd och GrUU 18/2007 rd). Därmed bör de begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna som följer av tjänstgöringen i princip anses vara förenliga med grundlagen. Man har strävat efter att lindra de negativa konsekvenserna för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna med bestämmelser enligt vilka en värnpliktigs eller civiltjänstgörares rättigheter inte får begränsas mer än nödvändigt (2 § 4 mom. i värnpliktslagen och 35 § i civiltjänstlagen). Dessutom kan befrielse från fullgörandet av tjänstgöring beviljas till exempel med hänsyn till hälsotillstånd, familjeförhållanden, ekonomiska omständigheter eller andra personliga skäl, vilket gör det möjligt att tillgodose de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om enskilda värnpliktiga eller civiltjänstgörare.

De ändringar som föreslås i propositionen gäller generellt värnpliktiga som är äldre än 50 år och som i fortsättningen kommer att kunna förordnas till tjänstgöring 5 eller 15 år längre än för närvarande. I denna åldersgrupp fullgör den värnpliktige inte längre beväringstjänst, men kan bland annat förordnas till repetitionsövningar, vars längd är avsevärt kortare än beväringstjänsten. En repetitionsövning är vanligen några veckor lång. I civiltjänstlagen finns ingen direkt motsvarande tjänstgöringsform. Det sammanlagda antalet dygn som en

repetitionsövning kan pågå begränsas i värnpliktslagen. Befrielse från en repetitionsövning och extra tjänstgöring kan beviljas på ansökan. I praktiken förordnas endast en liten del av de värnpliktiga som fyllt 50 år till tjänstgöring.

Med tanke på rättsskyddet är det av betydelse att centralnämnden för uppståndsärenden är besvärsmyndighet i ärenden som gäller värnplikt. Det har föreskrivits om nämndens sammansättning och medlemmarnas oberoende på det sätt som grundlagsutskottet kräver (GrUU 9/2007 rd, s. 9). De värnpliktiga som berörs av lagändringarna har således möjlighet att få till exempel ett beslut som gäller en repetitionsövning behandlat av ett oberoende rättskipningsorgan.

Av ovannämnda skäl finns det inte heller med tanke på 7, 9 eller 21 § i grundlagen något hinder för den föreslagna lagstiftningen.

Sammanfattning

Grunden till de lagändringar som nu föreslås är ett behov av att i försvarsuppdrag kunna utnyttja specialkunskaper hos personer över 50 år som hör till manskapet och hos officerare och underofficerare över 60 år, vilket ska anses vara en godtagbar grund för begränsning. De ändringar som föreslås i värnpliktslagen och civiltjänstlagen gäller en exakt och noggrant avgränsad grupp av personer och i synnerhet sådana som förordnas till tjänstgöring. Ett förordnande till tjänstgöring medför begränsningar som kan anses vara proportionerliga i fråga om de grundläggande fri- och rättigheter som beskrivs i avsnittet. Dessutom är det möjligt att söka ändring i ett beslut om förordnande till tjänstgöring och om tjänsteduglighet.

På de grunder som anges ovan anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 2 § 1 mom. och 49 § 1 mom. som följer:

2 §

Värnplikt

Varje manlig finsk medborgare är värnpliktig från ingången av det år när han fyller 18 år till utgången av det år när han fyller 65 år, om inte något annat föreskrivs nedan.

49 §

Tillhörighet till reserven och den ersättande reserven

Efter beväringstjänsten hör de värnpliktiga till reserven till utgången av det år under vilket de fyller 65 år. Officerare med överstes eller kommodors eller en högre militärgrad än dessa är dock värnpliktiga även efter det år under vilket de har fyllt 65 år och hör till reserven så länge de är tjänstedugliga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På värnpliktiga födda 1965 eller tidigare tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. På officerare med överstes, kommodors eller en högre militärgrad än dessa tillämpas dock bestämmelserna i denna lag oberoende av officerarens födelseår.

2.

Lag

om ändring av 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om frivilligt försvar (556/2007) 19 § 1 mom. och 28 § 1 mom., av dem 28 § 1 mom. sådant det lyder i lag 868/2019, som följer:

19 §

Specialuppgifter vid de frivilliga övningar som ordnas av Försvarsmakten

Personer som har fyllt 18 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften kan delta i Försvarsmaktens frivilliga övningar som avses i 18 §.

28 §

Förbindelse som gäller utbildning och uppgifter

En finsk medborgare kan till Försvarsmakten avge en skriftlig förbindelse om att han eller hon deltar i Försvarsmaktens frivilliga övningar samt i uppgifter som avses i 23 och 27 § för viss tid, dock för minst två och högst sex år i sänder. Den som förbinder sig till Försvarsutbildningsföreningens utbildnings- och stöduppgifter samt till en uppgift i en medlemsorganisation i Försvarsutbildningsföreningen avger förbindelsen till Försvarsutbildningsföreningen. Den som avger en förbindelse ska vara minst 18 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 2 § 5 och 6 punkten, 58 § 2 mom. samt 92 § 1 och 2 mom., av dem 92 § 1 mom. sådant det lyder i lag 579/2019, som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *civilreserv* personer som har fullgjort civiltjänst samt personer som efter tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor har godkänts att fullgöra civiltjänst, till utgången av det år de fyller 65 år,

6) *tilläggscivilreserv* civiltjänstgörare som ännu inte har börjat fullgöra sin civiltjänst eller som har avbrutit den och civiltjänstgörare som inte längre hör till civilreserven, till utgången av det år de fyller 65 år,

58 §

Skyldighet att delta i kompletterande tjänstgöring

Skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring upphör vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år.

92 §

Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret

De uppgifter om en civiltjänstgörare som avses i 90 § 1 mom. och de uppgifter som enligt 90 § 2 mom. antecknas i läkarundersökningskortet avförs ur civiltjänstregistret vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år. Uppgifterna överförs då till Riksarkivet.

De uppgifter om civiltjänstgöraren som avses i 90 § 3 mom. avförs ur civiltjänstregistret fem år efter det att civiltjänstgöraren har hemförlovats efter fullgjord tjänstgöring. Om en uppgift har fått och antecknats i registret efter fullgjord tjänstgöring medan civiltjänstgöraren ingår i civilreserven eller i tilläggscivilreserven avförs uppgiften fem år efter det att uppgiften antecknats, dock senast vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På civiltjänstgörare födda 1965 eller tidigare samt på de som har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor och godkänts för civiltjänst före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för bestämmelserna i 2 § 5 och 6 punkten samt 58 § 2 mom. de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 28 augusti 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Försvarsminister Antti Häkkinen

1.

Lag

om ändring av 2 och 49 § i värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 2 § 1 mom. och 49 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Värnplikt

Varje manlig finsk medborgare är värnpliktig från ingången av det år när han fyller 18 år till utgången av det år när han fyller 60 år, om inte något annat bestäms nedan.

2 §

Värnplikt

Varje manlig finsk medborgare är värnpliktig från ingången av det år när han fyller 18 år till utgången av det år när han fyller 65 år, om inte något annat föreskrivs nedan.

49 §

Tillhörighet till reserven och den ersättande reserven

Efter beväringstjänsten hör de värnpliktiga till reserven enligt följande:

- 1) de som hör till manskapet, till utgången av det år under vilket de fyller 50 år,
- 2) officerare, institutofficerare och underofficerare, till utgången av det år under vilket de fyller 60 år,
- 3) officerare med överstes eller kommodors eller högre militärgrad, så länge de är tjänstedugliga.

49 §

Tillhörighet till reserven och den ersättande reserven

Efter beväringstjänsten hör de värnpliktiga till reserven *till utgången av det år under vilket de fyller 65 år*. Officerare med överstes eller kommodors eller *en* högre militärgrad *än dessa är dock värnpliktiga även efter det år under vilket de har fyllt 65 år och hör till reserven så länge de är tjänstedugliga*.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På värnpliktiga födda 1965 eller tidigare tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. På officerare med överstes, kommodors eller en högre

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

militärgrad än dessa tillämpas dock bestämmelserna i denna lag oberoende av officerarens födelseår.

2.

Lag

om ändring av 19 och 28 § i lagen om frivilligt försvar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om frivilligt försvar (556/2007) 19 § 1 mom. och 28 § 1 mom., av dem 28 § 1 mom. sådant det lyder i lag 868/2019, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

19 §

*Specialuppgifter vid de frivilliga övningar
som ordnas av Försvarsmakten*

*Specialuppgifter vid de frivilliga övningar
som ordnas av Försvarsmakten*

Kvinnor som har fyllt 18 men inte 60 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften kan delta i försvarsmaktens frivilliga övningar som avses i 18 §. På motsvarande sätt kan män som har fyllt 18 men inte 60 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften delta i försvarsmaktens frivilliga övningar även om de inte har fullgjort beväringstjänsten eller inte längre hör till reserven.

Personer som har fyllt 18 år och som i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämpliga för uppgiften kan delta i Försvarsmaktens frivilliga övningar som avses i 18 §.

28 §

28 §

*Förbindelse som gäller utbildning och
uppgifter*

*Förbindelse som gäller utbildning och
uppgifter*

En finsk medborgare kan till Försvarsmakten avge en skriftlig förbindelse om att han eller hon deltar i Försvarsmaktens frivilliga övningar samt i uppgifter som avses

En finsk medborgare kan till Försvarsmakten avge en skriftlig förbindelse om att han eller hon deltar i Försvarsmaktens frivilliga övningar samt i uppgifter som avses

Gällande lydelse

i 23 och 27 § för viss tid, dock för minst två och högst sex år i sänder. Den som förbinder sig till Försvarsutbildningsföreningens utbildnings- och stöduppgifter samt till en uppgift i en medlemsorganisation i Försvarsutbildningsföreningen avger förbindelsen till Försvarsutbildningsföreningen. Den som avger en förbindelse ska vara minst 18 år. *Personer som är högst 60 år får avge förbindelse för uppgifter inom Försvarsmakten.*

Föreslagen lydelse

i 23 och 27 § för viss tid, dock för minst två och högst sex år i sänder. Den som förbinder sig till Försvarsutbildningsföreningens utbildnings- och stöduppgifter samt till en uppgift i en medlemsorganisation i Försvarsutbildningsföreningen avger förbindelsen till Försvarsutbildningsföreningen. Den som avger en förbindelse ska vara minst 18 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 2 § 5 och 6 punkten, 58 § 2 mom. samt 92 § 1 och 2 mom., av dem 92 § 1 mom. sådant det lyder i lag 579/2019, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *civilreserv* personer som har fullgjort civiltjänst samt personer som efter tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor har godkänts att fullgöra civiltjänst, till utgången av det år de fyller 50 år,

6) *tilläggscivilreserv* civiltjänstgörare som ännu inte har börjat fullgöra sin civiltjänst eller som har avbrutit den och civiltjänstgörare som inte längre hör till

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *civilreserv* personer som har fullgjort civiltjänst samt personer som efter tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor har godkänts att fullgöra civiltjänst, till utgången av det år de fyller 65 år,

6) *tilläggscivilreserv* civiltjänstgörare som ännu inte har börjat fullgöra sin civiltjänst eller som har avbrutit den och civiltjänstgörare som inte längre hör till

Gällande lydelse

civilreserven, till utgången av det år de fyller 60 år,

58 §

Skyldighet att delta i kompletterande tjänstgöring

Skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring upphör vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 50 år.

92 §

Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret

De uppgifter om en civiltjänstgörare som avses i 90 § 1 mom. och de uppgifter som enligt 90 § 2 mom. antecknas i läkarundersökningskortet avförs ur civiltjänstregistret vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 60 år. Uppgifterna överförs då till Riksarkivet.

De uppgifter om civiltjänstgöraren som avses i 90 § 3 mom. avförs ur civiltjänstregistret fem år efter det att civiltjänstgöraren har hemförlovats efter fullgjord tjänstgöring. Om en uppgift har fått och antecknats i registret efter fullgjord tjänstgöring medan civiltjänstgöraren ingår i civilreserven eller i tilläggscivilreserven avförs uppgiften fem år efter det att uppgiften antecknats, dock senast vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 60 år.

Föreslagen lydelse

civilreserven, till utgången av det år de fyller 65 år,

58 §

Skyldighet att delta i kompletterande tjänstgöring

Skyldigheten att delta i kompletterande tjänstgöring upphör vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 50 år.

92 §

Avförande av uppgifter ur civiltjänstregistret

De uppgifter om en civiltjänstgörare som avses i 90 § 1 mom. och de uppgifter som enligt 90 § 2 mom. antecknas i läkarundersökningskortet avförs ur civiltjänstregistret vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år. Uppgifterna överförs då till Riksarkivet.

De uppgifter om civiltjänstgöraren som avses i 90 § 3 mom. avförs ur civiltjänstregistret fem år efter det att civiltjänstgöraren har hemförlovats efter fullgjord tjänstgöring. Om en uppgift har fått och antecknats i registret efter fullgjord tjänstgöring medan civiltjänstgöraren ingår i civilreserven eller i tilläggscivilreserven avförs uppgiften fem år efter det att uppgiften antecknats, dock senast vid utgången av det år då civiltjänstgöraren fyller 65 år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På civiltjänstgörare födda 1965 eller tidigare samt på de som har fullgjort tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor och godkänts för civiltjänst före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för bestämmelserna i 2 § 5 och punkten samt 58

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*§ 2 mom. de bestämmelser som gällde vid
ikraftträdandet.* _____